

ใบความรู้เรื่อง กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย

สังคมสมัยสุโขทัยประกอบด้วยชนชั้นต่าง ๆ ดังนี้

๑. พระมหากษัตริย์ เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในราชอาณาจักร กษัตริย์จะมีหน้าที่ปกครองอาณาจักร ให้มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น รวมไปถึงการดูแลราษฎรให้ทำมาหากินและดำรงชีวิตอย่างปกติสุขในจาริกสุโขทัยปรากฏคำเรียกกษัตริย์ไว้หลายแบบ เช่น พ่อขุนศรีนามนำถม พ่อขุนรามคำแหง พระยาสิทธิไทย พระมหารธรรมราชา เป็นต้น

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๓ สมัยสุโขทัย

ที่มา:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ramkhamhaeng_the_Great_\(Sukhothai\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ramkhamhaeng_the_Great_(Sukhothai).jpg)

๒. เจ้านายหรือราชวงศ์ เป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญทางการปกครอง เพราะได้รับความไว้วางใจจากกษัตริย์ให้ไปปกครองเมืองต่างๆ ในจารึกวัดป่ามะม่วง (ศิลาจารึกหลักที่ ๔) พบคำว่า “ราชสกุล” ปรากฏในเรื่องที่กล่าวถึงพระยาสิทธิไทยทรงให้ราชสกุลและเหล่าอำมาตย์มนตรีไปต้อนรับพระมหาสามีสังฆราช จากนครพิน ดังคำแปลในจารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๒๐-๒๒ ที่ว่า ตลอดหนทางใช้ให้อำมาตย์มนตรี ราชสกุลทั้งหลายไปต้อนรับ บูชาสักการะจากเมืองฉอดถึงเมืองเชียงทอง ถึงเมืองบางจันท์ บางพาน แล้วถึงเมืองสุโขทัยนี้...”

๓. ขุนนางมีหน้าที่ช่วยเหลือพระมหากษัตริย์ในการปกครองบ้านเมืองในไตรภูมิพระร่วงและจาริกสุโขทัยสมัยหลังๆ แสดงให้เห็นการแจกแจงตำแหน่งขุนนาง เช่น นายพันเทพรักษา พันวิษณุกรรม หมื่นเทพเนรมิต เป็นต้น

ภาพปูนปั้นจากวัดพระพายหลวงแสดงลักษณะการแต่งกายของชนชั้นสูงในสมัยสุโขทัย

ที่มา:<http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type1/art01/01/unit2.html>

๔. พระสงฆ์ มีหน้าที่สั่งสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้แก่คนในสังคมจึงได้รับความเคารพจากคนทุกชนชั้น และเมื่อพระมหากษัตริย์ใช้หลักธรรมในการปกครอง บทบาทของพระสงฆ์ก็มีความสำคัญยิ่งขึ้นพระสงฆ์ไม่ต้องทำงานให้หลวงอย่างประชาชนและไม่ต้องเป็นทหาร ตำแหน่งของพระสงฆ์ที่มีกล่าวถึงในจารึกเช่น สังฆราช มหาเถร ปู่ครู เป็นต้น

ภาพปูนปั้นพระสาวกในท่าลีลาอรบฐานเจดีย์วัดมหาธาตุ
แสดงถึงบทบาทความสำคัญของพระสงฆ์ในสังคมสมัยสุโขทัย

ที่มา:<https://th.readme.me/p/4471>

๕. ไพร่หรือสามัญชน คำที่นำมาใช้เรียกชนชั้นนี้ ได้แก่ ไพร่ ไพร่ฟ้าข้าไท ไพร่ฟ้าหน้าใส ท่วย ลูกบ้าน ลูกเมือง ไพร่เป็นชนกลุ่มใหญ่ของสังคม ในยามสงบเป็นพลเรือนประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัว และมีหน้าที่ต้องสละแรงงานของตนทำงานให้แก่อาณาจักร ในยามสงครามชายฉกรรจ์จะต้องเป็นทหาร เข้าร่วมต่อสู้ปกป้องอาณาจักร

ภาพตุ๊กตาสังคโลกรูปคนสามัญสุโขทัย

ตุ๊กตาสังคโลกเหล่านี้ทำให้พอเห็นภาพของไพร่ในสมัยสุโขทัยได้

ที่มา: <https://guru.sanook.com/gallery/gallery/571/242345/>

๖. ทาส ป็นกลุ่มคนที่มีสถานภาพเหมือนทรัพย์สินของผู้เป็นนาย จารึกสุโขทัยมีเรื่องราวการอุทิศถวายข้าและทาสให้แก่วัดตามประเพณีกัลปนา เช่น จารึกหลักที่ ๙ พ.ศ. ๑๙๐๓ ว่า พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย) ทรงนำเชลยศึกมาเป็นข้าวัดป่าแดง ทาสหรือข้าเป็นกลุ่มคนที่ไม่มื่อิสระในตัวเอง

ใบงานเรื่อง สถานภาพและบทบาทของกลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง สภาพสังคมและวัฒนธรรมสมัยสุโขทัยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ชื่อ นามสกุล ชั้น ม.๑/..... เลขที่

โรงเรียน.....

คำชี้แจง: ให้นักเรียนเขียนอธิบายบทบาทและหน้าที่ของกลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัยให้ถูกต้องชัดเจน

ลงในกรอบช่องว่างที่กำหนดให้

พระมหากษัตริย์

สถานภาพและบทบาท

.....

เจ้านาย
หรือราชวงศ์

สถานภาพและบทบาท

.....

ขุนนาง

สถานภาพและบทบาท

.....

พระสงฆ์

สถานภาพและบทบาท

.....

ไพร่

สถานภาพและบทบาท

.....

ทาส

สถานภาพและบทบาท

.....

คำชี้แจง: ให้นักเรียนเขียนสรุปความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัยลงในกรอบที่กำหนดให้

A large rounded rectangular box with a dashed red border, containing 15 horizontal dotted lines for writing.